

Landesbibliothek Oldenburg

Digitalisierung von Drucken

Jonstoni Historia Naturalis

Ioannis Ionstoni|| Theatrvm|| Vniversale|| De Avibvs

Jonston, Jan

Heilbrunna, MDCCLVI.

VD18 90528921

Appendix De Auibus Fabulosis.

urn:nbn:de:gbv:45:1-11068

cris oculis, iride eleganter rubente, ita uocalis, ut maioris longe molis quis opinaretur. Ante solis forte ortum et sub occasum auditur, certo, ut uolunt, serenitatis futurae indicio.

Sexta est GVARA, picae magnitudine, oblongo rostro et anteriore parte recuruo, longis pedibus. Primum exclusa nigricat, deinde euadit cinerea, ubi autem uolare incipit, egregie candicat, sensim autem rubescit, donec aetate plumae illius colorem induunt purpurae aemu-

lum, quem ad senectam usque retinent. Visitant piscibus, carnibus et aliis eduliis semper aqua temperatis. Pariunt quoque sub tectis. Gregatim uolant et soli expositae pulcherrimum praebent spectaculum. Ex plumis diademata et alia ornamenta a barbaris conficiuntur.

Ultima est GVIRATEONTEON quasi dicas auem saepius morientem et rursus resurgentem. Epilepsiae enim obnoxia est admodum, alioquin candidis et pulcherrimis plumis uestita.

APPENDIX

De Auibus Fabulosis.

CAPVT I.

De Gryphibus et Harpyis.

Placet et de fabulosis aliquid adnectere, ne et in hisce quicquam nobis desideretur. Praecedat gryps seu GRYPHVS, cuius nomine maior forte aquila, ut sane in oriente et septentrione maiora nostris animalia gigni experientia compertum est, uenire potest. Eius *formam* si spectes, fingitur esse quadrupes, antica parte seu capite, alis, rostro et pedibus aquilam referens, postica leo-

a Philostr. nem. *Magnitudinem* a alii leonis, *l. 3. de uita Apollonii.* alii lupi tribuunt. Mandeuillius ostendit leone maiorem reliquit. *Dor- b. Aelian. l. 4. c. 27.* sum *b* pennis integitur nigris, anterior pars rubris, alae candidis. *Mon- c. Apuleii. l. 11.* tes *Riphaeos* seu Hyperboreos *c* haud procul ab ipso aquilonis exortu incolunt, sed et apud *d* Indos et *d Aelian. l. 4. c. 27.* Bactrianos inueniuntur.

Nidos ex auro, quod effodere, construunt, et oua duo aquilinis maiora *e* duriora, calidiora et siccora ponunt. *Volatum* auium paruarum ipsis *f* Philostratus tribuit. Non enim pennatae, inquit, sunt, sed rubra pellicula alarum costae tanquam digiti connectuntur. Dicuntur aurum in Scythia *g* Asiatica custodire, ideo inter ipsos et Arimaspes internecinum uigere odium.

Tractat de eo *b* Aelianus et, quomodo aurum illud auferant incolae, *de- l. 4. c. 27.* scribit, sed et equis peculiariter infestos esse rumor est. Videtur huc *M. Pauli i Veneti* auis *RVC* dicta pertinere, aquilae effigie, sed magnitudine immensa. Visitur certis anni temporibus in insulis ultra Madagascari sitis, tanti roboris, ut sola sine aliquo adminiculo elephantem capiat et in sublime raptum rursus ad terram labi sinat, quo carnibus eius uescatur. Pleraque alarum pennae passus XII. sunt longae, ea crassitie, quae longitudinis mensurae conueniat. Fides sit penes auctorem. Navigationes et praeteriti et huius seculi omnino de tali aue tacent.

HARPYIS nomen a rapacitate inditum. Ex Electoo Oceani filia genitas *k* Hesiodus prodit. Ponticae et Terrae filiae aliis dicuntur. Tres fuisse Virgilius dicit, Ocypeten, Aello et Celano. Hyginus Alopen, Acheloen et Ocypeten adpellauit, Homerus quartam nomine Thyellam addidisse creditur. De forma sic *l* Virgilius:

F f

Vir-

Virginei uolucrum uultus, foedis-
ma uentris

Proluues uncaeque manus et pal-
lida semper

Ora fame etc.

m Ouid. Conlocantur in Strophalidibus in-
l. 13. Me- fulis. Apollonius fugatas coniecis-
samorph.

fese in specie, qui in Creta sub Argi-
nunte uisebantur, tradit. De ipsarum
rapacitate, ingluuie et foeditate ui-
de *n* Valerium Flaccum, *o* Vir-
gilium et alios.

n. l. 4. Ar-
gonant.
o. l. 3. Ae-
neid.

CAPVT II.

De Stympthalidibus, Sirenibus et Seleucidibus

Auib.

Stympthalidibus a Stympthala palu-
de nomen datum est. Magnitudi-
ne grues aequant. *a* libus caetera
sunt simillimae, rostra tamen, eius-
dem nempe duritiei, ut hominum
scuta perforare, firmiora habent et
non, ut ibes obliqua. *o* Plinius eas
cirratas facere *b* uidetur. Mari-
nas eas *c* Isidorus facit. Apollonius
circa Aretiadem insulam conlocat.
Timagenes et Pisander in Scythiam
auolasse tradit. Pausanias Arabiae
quoque deserta incoluisse ait. *Ve-*
scebantur humana carne. Hercules
eas ex Stympthalide palude abegit
seu crepitaculi aerei sonitu seu quod
multas sagittis confecisset.

a Pausan.
in Arcad.

bl. 11. c. 37
cl. 12. Ori-
gin.

SIRENES qua forma fuerint, non
conuenit inter auctores. Alii eas su-
periori parte uirginis formam intulisse,
inferiore in piscis caudam desisse,
alii *d* infera auiciam speciem habuisse
fabulantur. Nonnulli in su-
perioribus speciem passerum, in in-
ferioribus mulierum eis tribuunt.
Boccatus pedes gallinaceos ad-
signat. Eustathius uero a Venere, quod
uirgineam sibi delegissent uitam,
in aues transformatas tradit. Bina
sunt quibusdam, *Aglaopheme* nempe
et *Thelxiepeia*, tres alias *Parthe-*

d Aelian.
l. 17. de A-
nim. c. 23.

nope, Leucosia et Ligia. Sunt, qui
quatuor et quinque fuisse fingunt.
Sed nec de eorum ortu eadem tra-
duntur. Quidam e sanguine e cor-
nu Acheloi destillante natas uolunt.
Nonnulli ex congressu eius cum Mu-
sarum aliqua, de Venere superius di-
ximus. *Habituere* primum iuxta
Pelorum Siciliae promontorium,
postea in Capreis. Plinius Surren-
tum Campaniae oppidum una cum
promontorio Minervae earundem
sedem fuisse scribit. Finguntur tam
suauem harmoniam uoce, tibiis et
lyra edidisse, ut et mare et uentos
mulcerent. Cantu uero suo nau-
gantes occidisse passim apud diuer-
sos poetas legere est. De eorum
cum Vlyse colloquio uide apud Ci-
ceronem *e* carmen.

cl. 5. de fi-
nib.

SELEUCIDES aues uocantur,
quarum aduentum Cassi montis in-
colae, locustis fruges eorum uastan-
tibus, a Ioue precibus impetrant,
nec, unde ueniant quoue abeant,
comptum, nunquam conspectae,
nisi cum praesidio earum indigetur.
Voracitatem eis antiquitas tribuit.
Ingestas locustas nullo nego-
tio per aluum excerne-
bant.

Plin. l. 10.
c. 27.

CAPVT III.

De Phoenice, Cinnamomo et Semenda.

PHOENIX fabulosa est auis. He-
rodotus *a* non nisi pictum se ui-
disse testatur. Plinius *b* unum in
toto orbe nec uisum magnopere
scribit. In eius descriptione uariant
auctores. Herodotus non tantum
ei aquilae magnitudinem tribuit,
sed et toto etiam habitu eidem si-

a Hist. l. 2.
b H. N. l.

milem facit. Alii pauone *c* maio-
rem scribunt. Herodoto pennae
rubore perfunduntur. Plinio uero
et Solino circa collum auri fulgore
micant. Caetera purpureus dici-
tur, caeruleam roseis maculam pen-
nis distinguentibus cristis, faciem,
fauces caputque plumbo apice con-
hont.

c Tzet. l.
Histor.
Chil. 6.

honestante. Idem Claudianus, Baptista Mantuanus et Lactantius produnt.

Locus. *Locum* ipsi quidam d'Arabiam adsignant, alii e Heliopoli ciuitate Aegypti primo uisum reliquere. Quidam sub aequinoctiali ad orientem et meridiem reperiri scribunt. Claudianus et Lactantius inaccessa loca habitare cecinerunt.

Nec de uictu conuenit. Plinius primum atque diligentissimum togatorum. Manilius de eo prodidisse auctor est, neminem exitisse, qui uiderit uescientem, quidam rore uictitare dixerant. Ouidius thuris lacrymis et succo amomi uiuere scribit. *De nidificatione* eius et in parentem amore ita f Tacitus: confecto annorum numero ubi mors propinquat, suis in terris struere nidum eique uim genitalem adfundere, ex qua foetus oriri, et primam adulto curam sepeliendi patris neque id temere, sed sublato myrrhae pondere tentatoque perlongum iter, ubi par oneri, par meatui sit, subire patrium corpus inque solis aram perferre atque adolere. Idem Herodotus, ex quo ille desumfisse uidetur.

Annorum illorum numerus uarie definitur. Maxime uulgatum quingentorum spatium, sunt, qui adseuerent, mille quadringentos sexaginta unum interici. Plinio sexcenti sexaginta placent, Philostrato sexcenti, Herodoto, Solino, Melae quingenti quadraginta. Alberto trecenti quinquaginta, Chaeremoni Aegyptio sex supra septem mille. *De terris* quoque uariatur. Iarchas Indus apud Philostratum prope Nilum adsignat. Alii in Aethiopia, ut Chaeremon Aegyptius et Orus Apollo. Alii in Phoenicia, ut Lactantius.

Nido materia aromata, cinnamomum, cassia thurisque furculi. Vbi illum conscendit, solaribus sese exponit radiis alarumque continua uentilatione ignem excitare fingitur, sic se cremat. Ex cremato nouum oriri pullum conuenit inter omnes, quomodo uero id fiat, ambigitur. Plinius ceu uermiculum ex ossibus et medullis ueteris phoenicis primo procreari, ex eo pullum

nasci scribit. Philostratus, nulla uel ossium uel medullarum mentione facta, ex cinere uermem, ex uerme nouam alitem generari nugatur. Oppianus ex cinere pullum exoriri refert. Orus ex effuso e patris uulnere, quod sponte sibi nimia ad terram allisione infligit, sanguine procreari adfirmat. *Sexum* illi nullum adtribuit antiquitas, sed inter uitae remedia reposuit. Nam Plutarchus cerebrum eius dulce esse tradit, ne scio a quo gustatum, et Plinius inter prima a Magis ex cinere eius nidoque medicinas proditas esse scribit. Heliogabalus in conuiujs phoenicem promittebat aut M. auri libras pro eo.

CINNAMOMVS seu cinnamologus auis hactenus nobis incognita est. Herodotus grandem esse dixit. Vincentius Bellunenensis passere aliquanto maiorem, coloris partim flauo, partim caeruleo, rostro longi ad flauum uergentis scripsit.

Locus ipsi ab antiquis in Arabia adsignatur. Dionysius Periegetes terram ignorari una cum Herodoto memorat. Albertus in Aethiopia eum locat.

Nidum ponit seu in excelsissimis arboribus earumque ramis seu in montium praeruptis illumque ex cinnamomi furculis exstructum. Aromate hoc cum potiri Arabes uolunt, boum asinorumque defunctorum membra minutatim concisa iuxta nidos ponunt et abscedunt. Frustra aues in nidos comportant, quibus sustinendis illi impares decidunt et ab incolis conliguntur.

De SEMENDA non est, quod dicam. Multa quidem, sed parum uerisimilia de illa Indica commentaria produnt. *Caput* ipsius, quod esse putabat, quod Aldrouandus in museo ducis Florentini uidit, erat curuum et ualde crassum, colore in anteriore parte albicante, in posteriore purpureo obscuro, figura ouali. *Rostrium* habebat palmum longum, admodum acutum, intus quidem cauum, sed sine tribus illis fistulis, quibus musicam harmoniam a femenda edi quidam fabulati sunt.

Ff 2

MAN.

MANTISSA

DE AVIBVS EXOTICIS AD NO- STRATES ACCEDENTIBVS.

I. De Aquilis.

Nieremb.
Hist.
Exot. I.
10. cap.
30. 31.

Ad aquilae pertinent *itz-quaubtli et tlacoquaubtli* Indorum nec non Leonis Africani *nesir*. Venustum illud aquilae genus et insignito capite regium. Rostro est ad radicem luteo, deinde uero nigro, nigris unguibus, pedibus pallidis, cruribus uentreque e nigro et candido permixtis, collo fuluo, dorso et cauda nigris ac fuscis, corona cristae nigra. Magnitudinem circiter aequat uulgaris arietis et uel ferocium audaciam animalium, adeo ut homines etiam ipsos, postquam cicurata est, leui ex causa adgrediatur et inuolet, mitescit tamen et aucupio non minus, ac reliqui accipitres, quorum genus uidetur, idonea est atque inferuire solet. Auis digna, quae a regibus aucupibus alatur ac circumferatur. Vilius est *tlacoquaubtli* seu aquila uirgae, frigidas amat pla-

gas, asturis magnitudine, fusca et cinerea, rapax auicularum, murium, lacertarum, colotorum, quibus uescitur. De *nesir* suo ita Leo Africanus: auis est omnium earum, quae in Africa reperiuntur, maxima, grue procerior crassiorque, praedita rostro, collo et cruribus, adeo sublime uolat, ut oculorum aciem effugiat et, conspecto alicuius animalis cadauere supra terram iacente, illico in illud inruat. Raro sola, sed gregatim uolare solet. Longaeva est, nam pleraeque conspectae sunt caluo et deplumi capite, tanquam uulsa fuissent capitis pennae, inde conligere licet, prae nimio senio pennarum defluuium pati, ea de causa suos nidos ueluti recenter natae repetunt, unde a suis pullis educantur. *Coronatae* in prouincia Chiapae habentur, ut apud de Laet in nouo orbe habemus.

Leo Afri-
can. Af-
ricae l.
ul.

II. De Noctuis.

Nieremb.
Hist.
Exot. I.
10. c. 39.
et 40.

Exoticum oti genus *talebicuatli* uidetur. Cornuta auis est siue auriculata, parua corpore, resima, rostro breui, nigra lumine, lutea erubescens iride, fusca et cinerea plumis usque ad crura, atra et in-

curua unguibus. Caetera natura similis nostrati oto. Apud eosdem Americanos *tecoletl* genus est bubonis auriti, spectaculo dignum, nigro et fusco colore uariegatur, huic oculi magni et aurei.

III. De Struthiocamelo.

De Laet
Orbis No-
wi I. 16.
s. 14.

Species quaedam *struthiocamelorum* in Insula Maragnana inuenitur. Proceritate staturam humanam superant et maximae sunt ue-

locitatis. Magis supra terram feruntur, quam uolant. Barbari *yandeu* uocant.

IV. De Psittacis.

Placet hic quaedam de psittacis ex *Hernando, Ximene, Clusio et Nieremberg* adiicere. Ille primus ita scribit de *toznene*: psit-

taci id genus uiridi et luteo colore micat, oculi rubeo, rostrum uero candenti et nigro, fusco pede, sed in candidum inclinante. Propen-

fius